Poštnina plačana v gotovini. Štev. 29 Ljubljana, petek, 20. julija 1928. Leto III. Posamezna številka Din 1·50

Izhaja vsak petek. Naročnina 6 Din mesečno, 15 Din četrtletno. Za inozemstvo 10 Din mesečno. Uredništvo in uprava Ljubljana, Delavski dom, Karla Marksa trg 2, dvorišče. Čekovni račun 14.577. Lastnik in izdajatelj Alojz Kusold, Ljubljana. Odgovorni urednik Albert Hlebec, novinar, Ljubljana, Karla Marxa trg št. 2. Tiska tiskarna »Slovenija«. Za tiskarno odgovoren: Alojzij Höfler v Ljubljani.

Vsak obrat, vsaka vas imej dopisnika za „ENOTNOST“.

ENOTNOST

DELAVSKO-KMEČKI LIST

Delavci, kmetje in vsi zatirani narodi, združite se!

Ustanavljajte povsod odbore delavsko-kmečko Republikanskega Bloka!

Po enem mesecu.

Mesec dni je poteklo po dogodkih, ki so se odigrali 20. junija v Narodni skupščini. V tej kratki dobi je KDK, t. j. kmetsko-demokratična koalicija pokazala nazorno, da ni sposobna niti ne poklicana, da bi uspešno vodila boj za pravice delavsko-kmetskih množic, niti ne, da bi s potrebno energijo in brez oklevanja nastopala proti velesrbski oligarhiji. Od vsega početka je KDK s pomirjevalnimi nasveti ovirala in preprečila nastop ljudskih množic. V naslednjih dneh so pa njeni voditelji poskrbeli, da se zahtevo po nevtralni vladi in razpustu skupščine izrablja v Belgradu kot pristanek opozicije za vpostavitev fašistično-militaristične diktature. Politična skupina, kakršna je KDK, ki v usodnem trenutku ni bila sposobna, da poskrbi narodu, ki je bil ves na nogah, da brani svoje pravice gesla, v imenu katerih naj se giblje in jasne cilje, za katere se naj bori, taka politična skupina je za vodstvo velikih in resnih gibanj nesposobna. En sam mesec časa je bilo treba, da je KDK pokazala vso svojo veliko nesposobnost. Malomeščanska ideologija in mentaliteta, ki vladata v KDK, sta tudi v tem primeru odrekli svojo politično sposobnost. Mesto resničnega gibanja za samoodločbo in samoupravo narodov, dobimo v Belgradu, po krivdi KDK fašistično-militaristično diktaturo. To naj bi bilo plačilo za krvave dogodke v Narodni skupščini in v Zagrebu.

Danes je bolj kot kedaj jasno, da so vsi problemi, ki zadevljejo kmetsko-delavske množice in zatirane narode, v rokah proletariata, v rokah proletarskega gibanja. Rešitev vseh perečih vprašanj, ki so nastala kot posledica kapitalističnega režima, je v proletariatu in moti se vsakdo, ki take rešitve izroča v roke neproletarskim političnim skupinam.

In proletariat prevzame, ker je to njegova zgodovinska naloga, vodstvo v boju za vse pravice delavsko-kmetskih množic in zatiranih narodov. In da temu boju svoja jasna gesla in primerno organizacijo.

Organizacija je **»bojevna zveza delavcev in kmetov«.**

Gesla, za katera naj se zveza bori, so enostavna, vsem razumljiva in sprejemljiva:

Za brezplačno razdelitev veleposestniške zemlje z inventarjem vred tistim, ki jo obdelujejo!

Za oprostitev malih posestnikov od plačevanja davkov!

Za boj proti vojni!

Za mir in prijateljstvo s Sovjetsko Rusijo!

Za odpravo zakona o zaščiti države!

Za črtanje vseh dolgov malih posestnikov!

Za politično amnestijo!

Za osemurnik!

Za izvajanje zakona o zaščiti delavcev!

Za svobodo in ravnopravnost vseh narodov!

Za federacijo svobodnih narodov na Balkanu!

So to zahteve, ki ne segajo kdove kako daleč. Vendar je razumljivo, da se zanje ne bo mogel boriti nihče razen delavcev in kmetov. Skoro, da ni bolj naravne in bolj pravične zahteve kot je zahteva za brezplačno razdelitev veleposestniške zemlje tistim, ki jo obdelujejo in jo hočejo obdelovati. V vseh navedenih zahtevah ni niti ene, za katero ne bi bilo vredno se boriti. In vendar so to zahteve proletariata, zahteve delavsko-kmetskih množic, za katere se ne bodo zavzemali niti KDK niti druge neproletarske politične formacije.

Razen boja za te zahteve, je dolžnost proletariata, da napove **boj fašistično-militaristični diktaturi,** ki se bliža. V trenutkih, ko postane gospodarska in politična kriza tako akutna kakor je baš sedaj v Jugoslaviji, je nevarnost fašistično-militaristične diktature izredno velika. Tem večja je ta nevarnost, ako vemo, da se nahaja v samih vrstah KDK mož, Pribičević, ki v tako diktaturo naravnost sili in da KDK, ta največja formacija, ki ima za seboj ogromno večino vsega hrvatskega naroda, mirno in brezbrižno gleda, kako se vrši proces, iz katerega se fašistično-militaristična diktatura poraja.

Fašistično-militaristična diktatura bi pomenila za proletariat padec v brezno. Ogrska, Italija, Španija in druge dežele s fašistično-militaristično diktaturo bi morale biti za zgled. Namen, prvi in poglavitni namen fašistično-militaristične diktature je, da omogoči najintenzivnejše izkoriščanje dela po kapitalu. Zato mora delavstvu odvzeti vsako svobodo, vsako možnost mezdnega in vsakega drugega gibanja. Fašistično-militaristična diktatura ima nalogo, da izvrši poskus stabilizacije kapitalističnega gospodarstva na račun delavsko-kmetskih množic. Zato mora delavce in kmete gospodarsko in politično usužnjiti.

Boj proti taki diktaturi je delavsko-kmetska dolžnost. Brez resnega boja proti diktaturi je nemogoč resen in uspešen boj za prej omenjene zahteve delavsko-kmetske bojevne zveze. Fašistična diktatura pa pomeni poleg proletarske tudi splošno narodno sužnjost. S svojim bojem proti fašizmu se bori proletariat obenem tudi za svobodo in ravnopravnost vseh narodov. Boj proti fašizmu je prva dolžnost vseh proletarcev in je dolžnost proletarcev, v kolikor so v tem boju sami najbolj prizadeti.

Od KDK torej ne morejo kmetsko-delavske množice nič pričakovati in pričakati. Preko Radića in Pribičevića, preko Žerjava in Puclja se morajo delavci in kmetje združiti v delavsko-kmetske bojevne zveze in napovedati v imenu označenih zahtev in proti fašizmu boj, ki naj prinese delavcem in kmetom in zatiranim narodom svobodo in življenje.

Proletariat in revni kmetje Zagorja bodo oddali svoje glasove v 5. skrinjico.

Rndarji, steklarji in siromašni kmetje zahtevajo samoupravo občine. -- Socijalisti, stebri gerentske politike na občini. -- Zastopnik oblasti poziva žandarje nad rudarje. -- V nedeljo bodo knapje odgovorili.

Shod, ki ga je sklical DKRB v nedeljo 15. t. m. v Zagorju, je pokazal, da zagorski proletariat vztraja pri zahtevi po samoupravi občine. Zagorsko delavstvo hoče imeti rdečo občino. Shodu, ki ga je otvoril s. Bauer, je predsedoval nosilec naše liste, stari naš bojevnik sodrug Repovš. Govornik s. Wankmüller je predvsem orisal ves današnji režim, ki razpušča zakonito izvoljene občinske zastope (Zagorje, Split) ker ne mara, da bi ljudstvo samo odločalo in gospodarilo ne v občinski kakor tudi ne v drugih institucijah. Delavstvo ne sme kloniti in mora posebno danes, ko se vedno bolj bližamo odkriti fašistično-militaristični diktaturi, pokazati da vztraja v boju za svoje pravice. Občina kot najnižja stopnja samoupravne oblasti spada v roke delovnega ljudstva. DKRB, kot edino legitimni zastopnik zavednega proletariata, stopa v volilno kampanjo samostojno. Predlagali smo socialistični stranki skupen nastop na razredni podlagi, kot osnova naj služi rezultat zadnjih političnih volitev. Socialisti so naš predlog odbili in onemogočili skupen nastop. Zahtevali so, da jim odstopimo več kandidatov na listi kot jim po proporcu gre. DKRB kot dosleden zastopnik interesov proletariata se ne bo nikdar odrekel zaupanja proletariata, **ne bo in ne more izdati svoje volilce** v korist vodenih voditeljev socializma. Čobal je ponovno dokazal, da mu ni do enotnega nastopa na razredni podlagi. Vloga socialistov v vseh vprašanjih je takšna, da jih delavstvo upravičeno smatra — agentom buržuazije. Buržuazija jih zato hvaležno sprejema v gerentske sosvete in zato smatramo mi njih soodgovorne za politiko, ki se danes v občini izvaja. Delavstvo bo šlo v nedeljo preko in mimo vseh prvih štirih skrinjic in oddalo vse svoje glasove v peto skrinjico.

K besedi se je priglasil soc. Čobal, ki je hotel delati reklamo zase in se zagovarjal, da socialisti niso nikdar vršili izdajstva (že to, da se Čobal zagovarja, ga kaže, da ni brez greha. Kdor ne greši, ne pojde k spovedi.) Mi socialisti bomo z našo pametno politiko (ah, pamet, pamet!) pridobili vse, kot v drugih državah. (Vse, to misli od fašistov do klerikalcev.) Prišparali smo 800.000 Din, kar so potem zopet demokrati in klerikalci zapravili. Vi dekalisti imate samo eno napako, to je, da nas kritizirate (medklic: demaskiramo).

Delavstvo je nekaj časa poslušalo in gledalo to revščino in zagovarjanje gerentske politike, potem pa je moral Miha Čobal končati.

Odgovoril mu je s. Bauer, ki je **dokazal** izdajstvo Čobalove »pametne« politike. Z nami ne marajo v skupni boj, pač pa sprejemajo stolčke v gerentskem svetu, kamor jih komandira oblast, tista oblast, ki nas davi in tepta. In isti gerentski svet je dal raznim »svetim družbam« in nacionalističnim organizacijam tisočake, nič pa ni dal brezposelnim in sirotam. (Točne številke priobčujemo na drugem mestu!) **Bratijo se z demokrati, ki požigajo delavske domove, in bratijo se s klerikalci, ki prav zdaj ščuvajo proti stavki steklarjev. To je tista »pametna« politika Čobala, s katero upa pridobiti vse — zase. Rudarji, steklarji, vsi, ki garate, glasujte za: Združeno listo Delavcev in kmetov — vaša skrinjica je peta.**

Govoril je še s. Wankmüller, ki je bil izzvan od Čobala, da poda malo zgodovine izdajstev, ki so jih socialpatriotje pri nas, in v ostalem svetu nad proletariatom izvršili. Prepričevalni dokazi so Čobala in zastopnika oblasti (namestnika sreskega poglavarja) zelo nervirali. Zastopnik oblasti je vzel referentu besedo, ko je pa ta še nekaj stavkov govoril, je začel ta gospod mahati s palico in na vse grlo klicati — žandarmerijo. Sodrug Wankmüller je nato še konstatiral: Ni potreba še boljšega dokaza, da so socialisti agenti buržuazije, kot postopanje na tem shodu. Namestnik okrajnega glavarja je mirno pustil govoriti g. Čobala, na referenta DKRB in rudarje pa klical žandarmerijo.

Doli s hlapci režima!

Živela združena lista delavcev in kmetov!

Delavci in siromašni kmetje Zagorja! Žandarmerijo kličejo na vas, a po ustavi bi morale biti volitve svobodne in zaradi tega bo delavstvo glasovalo **proti demokratom, morilcem naših sotrpinov** (Fakin i. dr.);

proti klerikalcem, ki imajo v rokah policijo in kličejo žandarmerijo na vas;

proti repku buržuazije — socialistom, ki pametno hodijo z demokrati in klerikalci roko v roki;

za združeno delavsko-kmečko listo;

za samoupravo občine;

za obdavčenje TPD, steklarne in lastnikov apnenic;

za zidanje stanovanjskih hiš;

za brezplačno oskrbo šolskih potrebščin revnim otrokom;

za izdatno pomoč brezposelnim.

Sodrugi in sodružice! Na delo, da pokažemo, **da Zagorje je in ostane rdeče.**

»SLOVENEC« HVALI »PAMETNE« SOCIALISTE.

»Slovenec« z dne 11. julija hvali socialističnega voditelja Alberta Thomasa. Ta gospod namreč dela reklamo za katoliško duhovščino in papeža. Takole nas uči bivši minister za municijo:

»Z vso pažnjo in simpatijami moramo zasledovati v novejšem času **religiozna gibanja in pokrete,** ki jih preveva tako močan **socialni duh** in katerih sile se, žal, le prevečkrat podcenjujejo. Neprecenljivo pomoč more pričakovati mednarodna organizacija dela prav od te strani.«

»Duhu in smernicam okrožnice Rerum novarum je zvesta **katoliška duhovščina** in skuša z njim bolj in bolj prepojiti narode. Na posameznih pokrajinskih koncilih, v pastirskih listih in katekizmih bomo našli besede Leona XIII., ki **odločno** govore za katoliško socialno organizacijo, za pravičen zaslužek, o upravičenosti stavke, o pravicah in dolžnostih delavcev **k solidarnosti** v okviru društev, ki bi naj bili klicarji delojemalcev.«

»Slovenec« se je zato tako navdušil za Alberta Thomasa, da je zapisal:

»Morda niti najboljši katolik ne bi tako branil svoje Cerkve.«

Bravo, gospod sodrug! To je pametna politika! Mogoče pride ta politika še tako daleč, da se bodo klerikalci, demokratje in Čobali sporazumeli za skupnega župana v zagorski občini. Potem bo »Slovenec« znova lahko hvalil socialpatriote.

KAM GRE DENAR,

ČE SO KLERIKALCI IN DEMOKRATJE GERENTJE, ARHI IN ČOBALI PA NJIHOVI HLAPCI.

Delavci in kmetje Zagorja, ponovno pribijamo, kako meščanske stranke razsipajo denar za kapitalistične potrebe in parade:

Za spomenik v vojni padlim — to se pravi za poveličevanje vojnih grozot — je zadnji gerentski svet sklenil 5000 Din.

Za vdove in sirote pa je šlo samo 500 Din.

Za družbo sv. Vincenca, da bo lažje dihala, so dali 1000 Din.

Za brezposelne in reducirane, da bodo lažje poginili, ni bilo sklenjeno DATI NITI ENE PARE.

Škofov zavod v Št. Vidu pri Ljubljani, kjer se vzgajajo duhovni, ki delavskim ženam priporočajo čim več otrok, je bil tudi deležen par sto dinarjev, čeravno ima škof ogromna posestva in gozdove.

Jadranski straži, ki zbira denar za bojne ladje, so gospodje naklonili par sto dinarjev. Čobal bo to gotovo imenoval pametno politiko, ker se pač spominja pri tem na svojega sodruga Alberta Thomasa, ki je bil med vojno minister za municijo (in pred enim mesecem klečeplazil pred Mussolinijem).

Kolo jugoslovanskih sester, družba finih dam, je tudi dobilo žegen v znamenju par stotakov.

ZA VSE TE IZDATKE, KI GOVORIJO, DA JE OBČINA MOLZNA KRAVA ZA KAPITALISTE IN RAZNA NJIHOVA DRUŠTVA — JE TUDI GLASOVAL SOCIALIST PIRNAT.

Čobal pa se je odpeljal tisti dan iz Zagorja. To je njegova «PAMETNA« politika.

Delavci, taka pamet služi kapitalistom, zato zasluži obsodbo! Vsi za peto škrinjico!

KAKŠNE ZASLUGE SI JE PRIDOBIL ČOBAL V KONZUMNEM GIBANJU?

Čisto na kratko odgovarjamo: Pridobil si je novo zidano hišo na lepem zagorskem polju, v kateri se bo odprla — ne konzum! — pač pa štacuna ene njegovih hčerk.

Tudi to je »pametna« politika!

Kandidatna lista DKRB za občinske volitve v Zagorju.

1.) Repovš Martin, strojnik.
2.) Okrogar Anton, rudar.
3.) Bauer Joško, steklar.
4.) Regancin Rudolf, rudar.
5.) Vidic Ivan, strojnik.
6.) Jugovar Rihard, steklar.
7.) Mahkovič Ivan, rudar.
8.) Bauer Venceslj ml., steklar.
9.) Blažič Anton, rudar.
10.) Groboljšek Anton, rudar.
11.) Lukaš Alojz, tov. delavec.
12.) Tomažič Franc, rudar.
13.) Ceglar Alojz, tov. delavec.
14.) Tomše Martin, rudar.
15.) Debeljak Jurij, rudar.
16.) Flisek Andrej, rudar.

Vsak delavec Zagorja bo volil kandidate DKRB, ki so vsi stari izkušeni borci za proletarske pravice. Vsi steklarji, rudarji in mali posestniki bodo volili listo, katere nosilec je sodrug REPOVŠ MARTIN, strojnik pri TPD.

Zločini Italijanskega fašizma.

Milan, 10. julija 1928.

(V. U.) Zadnjič sem iz Trsta poročal, kako je izredno sodišče v Rimu kaznovalo člane vodstva komunistične stranke. Med obsojenci je tudi več poslancev. Komunistični poslanci so bili namreč aretirani še preden je parlament razveljavil njihove mandate in omenjeni člani vodstva kom. stranke so bili kaznovani radi dejanj, ki so jih izvršili, ko še niso bila prepovedana, t. j. v času, ko je bila kom. stranka po zakonu legalna.

Po tem procesu bomo imeli kmalu drug velik proces. Pred izredno sodišče pride 80 milanskih delavcev, ki so tudi obtoženi, da so komplotirali proti državi. Ta skupina milanskih delavcev je sestavljena iz republikancev, krščanskih socialistov, socialdemokratov in komunistov.

Za tem bo tretji veliki proces, v katerem pridejo pred izredno sodišče sami deportiranci. Zgodilo se je, da je na otoku Ustica lepo število konfinirancev ali deportirancev nasedlo fašističnemu provokaterju, ki je prišel na otok, da organizira punt proti državi. Med temi deportiranci sta dva komunista in poleg mnogo drugih še bivši generalni tajnik ital. prostozidarjev komendator Bacchetti, socialdemokratična poslanca Romita in Fabbri, milanski mestni svetovalec Schiavello, odvetnik Mancinelli, dijak Ciccotti (sin znanega v Parizu živečega žurnalista), vodja delavcev v trgu Molinella, Massarenti in drugi. Takoj po aretaciji na otoku so bili vsi aretirani konfiniranci uklenjeni in do krvi pretepeni. Vse v inozemstvu živeče protifašistične stranke so protestirale proti komunističnemu in proti vsem drugim procesom. Komunistični proces je bil in ostane pravni monstrum, ker so obsojeni komunisti svoja politična dejanja izvršili, ko še ni bilo zakona, s katerim je fašistični režim razpustil vse nefašistične stranke.

*

Fašisti so se že večkrat pokazali kot mojstri provokaterji. Fašistični provokater Quaglia je organiziral Zannibonijev atentat proti Mussoliniju. Tretji atentat proti Mussoliniju v Bologni, kjer je mlad fant prišel ob življenje, je bilo delo fašistične organizacije, ki je hotela imeti poseben povod, da upraviči vse izredne zakone proti nefašistom in zlasti proti delavcem. Na otoku Ustica je skušal fašist organizirati komplot proti državi v provokaterske namene. In tudi milanski atentat na kralja je fašistično zločinsko delo.

Pariški odbor zagovornikov fašističnih žrtev, ki mu predseduje pisatelj Barbusse, je po svoji posebni komisiji skrajno objektivno in nepristransko preiskal zadevo milanskega atentata. Iz preiskave, ki je bila po tej komisiji izvršena, izgleda da je bil atentat pripravljen v visokih fašističnih krogih. Jasno je, da so ti visoki fašistični krogi iskali prvotno v protifašističnih, izrecno v delavskih krogih ljudi, ki bi bili pripravljeni izvršiti atentat. Ker jih niso dobili, so morali iskati take ljudi drugod.

Pred atentatom in sicer nekaj dni prej, je šef političnega oddelka na milanski policiji De Haro sporočil milanskemu policijskemu predsedniku Silvestriju, da se pripravlja atentat na kralja. Kasneje je bilo Silvestriju poslano tako sporočilo od druge strani. Silvestri je obakrat vest sporočil v Rim. Iz Rima mu je prvič odgovoril visoki uradnik notranjega ministrstva Nudi, da se ni treba ukvarjati s takimi rečmi. Drugič mu je odgovoril drugi uradnik notranjega ministrstva, komandant Pacena, da se policiji ne splača izgubljati se v takih rečeh. Dne 11. aprila se je vršila v prostorih notranjega ministrstva mala konferenca med Mussolinijem, Bianchijem in Giunto. Po tej konferenci se v okrožju podtajništva notranjega ministrstva (Bianchi) in v vseh rimskih fašističnih krogih je govorilo o skorajšnjem atentatu na kralja. Poročilo odbora ugotavlja nadalje, da vse sledi atentata vodijo v milično kasarno legije Carroccio, kjer sta v noči po atentatu dva miličnika »po nesreči se ustrelila«. Imena dveh miličnikov sta ostala skrita do zadnjega in časopisju, ki je bilo prepovedano pisati, kaj se je iz Rima na poročilo milanskega policijskega predsednika odgovarjalo, se ni dovolilo pisati niti o »nesreči« v kasarni legije Carroccio.

Za ta atentat, za katerega je nedvomno odgovorna milično-policijska banda Nudi-Pacenza, je bilo spočetka aretiranih vse polno dijakov in delavcev. Od teh so pridržali šest nedolžnih delavcev, nad katerimi vihti fašizem sedaj svoje vislice. To je zločin, proti kateremu moramo protestirati. **Če smo še ljudje, pomagajmo teh šest nedolžnih delavcev rešiti.**

Komploti se v Italiji množe. Pripravlja jih tolovajska milično-policistovska banka Nudi-Pacenza. Sedaj so iztaknili, da so italijanski intelektualci pod vodstvom znanega modroslovca Benedetto Croce tajno organizirali antifašistično društvo »La Giovane Italia« (Mlada Italija). Zaradi tega so aretirali po vsej Italiji vse polno intelektualcev. Med njimi Mario Vinciguerra, profesor Santino Caramella, pisatelji Ermanno Bartellini, Segrè, Lelio Basso, brata Mazzitti in vse polno drugih. Prof. Benedetto Croce je tako zastražen, da ne more nihče do njega. Dijake, ki so mu šli ob priliki voščit k rojstnemu dnevu, so aretirali in pretepli in nekatere zaprli. Za policijsko varstvo Crocea porabi italijanska vlada 100.000 (stotisoč) lir ali 300.000 dinarjev na leto.

Še posebej bo zanimalo dejstvo, da so odvetniku Cassinelli-ju, ki je v zadnje branil pred izrednim sodiščem v Rimu 16 delavcev, odvzeli pravniško diplomo. Cassinelli je bil svoj čas socialistični državnozborski poslanec. Kmalu se je fašizmu uklonil. Sedaj so hodile delavske družine k njemu, naj zagovarja obtožene delavce. Mislile so družine, da bo več zaleglo, ako bo njihove branil skorofašist. Zgodilo pa se je, da je mož prišel ob diplomo, češ, da je razžalil izredno sodišče, ker je dejal, da je absurdno neprenehoma deliti eno in isto dejanje v več deliktov. Tu je odveč vsak komentar. Branitelj pri fašističnem izrednem sodišču mora govoriti kakor mu general zapoveduje.

Z obtožbo, da so organizirali komplot, so bili v poslednjem času aretirani: Giuseppe Amoretti, bivši urednik svoječasno legalnega kom. lista »Unità« in njegova žena Ana Amoretti; dr. Girolamo Li Causi, bivši odgovorni urednik svoječasno legalnega lista »Unità« in njegova žena. Edvard D'Onofrio, bivši urednik svoječasno legalnega komunističnega mladinskega lista »Avanguardia« in Grandi, špediter lista »Unità«.

Kaznovani po izrednem sodišču so bili:

22. junija; pri procesu, ki je bil kot branitelj Cassinelli, je bilo 5 delavcev obsojenih na 21 let, 11 delavcev pa do 9 let ječe.

23. aprila; delavci: Molteni na 7 let, Garniero 4 leta, Rainoldi in Zannoni na 2 leti, Quintavalle na 1 leto.

25. aprila; delavci: Dell'Aglio 7 let, Scucchia 6 let, Stagnetti 1 leto.

28. aprila; Edoardo Veccolo 12½ let, La Terre 12 let, Carmignani, De Roma, Viola, Nardelli, vsak po 6 let; Guarino 5 let; Dal Couso, Raffeni, Marinelli, Valeri, vsak po 4 leta; Crocicchia, Voccoli, vsak po 3 leta; Manzi in delavka Schirano po 2 leti. Vsi seveda radi komunistične propagande in rušilnega dela proti obstanku države.

No, kljub vsemu gre delo naprej. Italijanski kapitalizem ni v položaju, da bi zmogel izvršiti svojo stabilizacijo. Izvoz je vedno manjši, revščina vedno večja. Pa si mislijo, da bodo vse poravnali, ako bodo komuniste zapirali. In ne vidijo, da so kljub vsem aretacijam vsa mesta kom. organizacije vedno zasedena. Za vsako mesto je toliko naslednikov, ki so pripravljeni tvegati za idejo življenje, da je v Italiji še vse premalo zaporov, še vse premalo policistov. In če bi vsi Italijani postali policijoti, bi obstajale kom. celice tudi med njimi.

Otvoritev kongresa komunistične internacionale.

V Moskvi se je otvoril šesti svetovni kongres komunistične internacionale. Kongresu prisostvujejo delegati iz vseh držav in vseh pet kontinentov. Karakteristično za III. internacionalo je, da je ona res svetovna organizacija proletariata. Druga — socialistična — internacionala je medtem vedno bila in bo tudi ostala udruženje evropskih socialistov. II. internacionala se nikdar ni resno zanimala za zatirane kolonialne narode in trpljenje narodnih manjšin. Kongresom II. internacionale prisostvujejo večinoma ministrski kandidati v fraku in cilindrih, na kongresu III. internacionale pa po veliki večini delavci sami, in mnogi pridejo naravnost iz tovarn.

Atentat na šefa policije v ministrstvu notranjih zadev.

Pri nas se zelo veliko govori in piše o redu in miru, o vzorni »bezbednosti«, kakor se to oficijelno imenuje. Šef policije dr. Korošec je po svojem zadnjem potovanju po Makedoniji posebno hvalil ta red in mir. No, dejstva so povsem drugače govorila in še govore in dokazujejo ravno nasprotno.

Revolucionarni marksistični proletariat odklanja atentate ali on vseeno ne preide molče preko njih. Politični atentati so vedno bili in ostanejo izraz nezadovoljstva in so naravna reakcija na nasilje, ki se vrši nad poedinci ali pa nad celimi narodi.

V Makedoniji vkljub desetletnemu »čiščenju« se od nesigurnih elementov še vedno ubija in mori. Samo v tekočem letu smo imeli že številne atentate, na več ali manj ugledne in odgovorne funkcionarje državnih oblasti, sledili so procesi, smrtne obsodbe in skupno več sto let ječe in kazni. »Jutarnji list« piše, da je pri nas življenje človeka vredno samo krogljo iz »Parabelluma« in nič več. Moram priznati, da je res tako. Ako se v parlamentu strelja in ubija narodne poslance, si lahko napravi vsak človek sliko, kako se potem šele postopa z državljani drugega reda, z revnimi delavci in kmeti. Dr. Korošec je tudi ob priliki zadnjih manifestacij v Beogradu in Zagrebu govoril, da so jih organizirali komunisti — češ, saj ž njimi se lahko in mora tako postopati.

Kakšna je ta osebna sigurnost in red, posebno jasno ilustrira zadnji atentat na šefa javne sigurnosti v ministrstvu notranjih zadev v Belgradu. Vidi se, da tu nobene sigurnosti ni.

Interesantna na celi zadevi so protislovja, v katera se je zapletla preslavna naša policija. Komaj par ur po atentatu je znani šef Glavnjače Ačimović že triumfalno poročal, da je policija že vse odkrila. Atentator se piše Momčilo Ivanov, je pred kratkim prišel iz Bolgarije, živel v Zagrebu, atentat izvršil po nalogu Vanče Mihajlova itd. Policija ve za vse to vkljub temu, da še atentator ni prišel k zavesti in v torek rani, ki si jo je zadal, podlegel? Malo pozneje pa se že zopet piše, da se atentator imenuje Ivan Momčilov, da že dalje časa, več let, biva v Jugoslaviji, da so pri njem našli pismeni nalog za ubijstvo itd. Vse to je zelo čudno, toda ne prečudno od slavne naše jugoslovenske policije. Nam se zdi neverjetno, da bi atentator, ki je usmrtil sam sebe, hranil pismo, ki bi eventuelno lahko kompromitiralo druge. Ako ima policija kakšno pismo oziroma dokumente, naj jih v celoti objavi. Iz mnogih procesov je nam znano, da policija marsikaj sfabricira, samo da se ji pusti dovolj časa.

Popolnoma točno je med tem to, da je atentator kakor tudi kot organizator atentata imenovani Milčinov bil **v službi policije in oba sta uživala zaupanje političnih oblasti.** Pisanje beograjskih listov, da se je k šefu javne sigurnosti prihajalo kar tako brez vseh ovir, ni točno. Verjamemo pa, da je zaupnikom policije dostop h g. Laziću vedno prost. Cela stvar, kakor se vidi, je precej zagonetna in vprašanje je, kdaj bo zvedela javnost resnico o celi stvari.

Kot odgovor na atentat so se izvršile številne aretacije bolgarskih in makedonskih študentov in emigrantov po celi državi. Samo v Zagrebu je aretiranih čez 30 oseb, od katerih so jih 6 odvedli v Glavnjačo. Torej zopet nasilje in preganjanje. Samo priznanje popolne svobode narodom, da odločajo o svoji usodi le oni sami, odprava vseh izjemnih zakonov lahko odpravijo atentate in jih napravijo nepotrebnim orožjem.

Steklarji na braniku svojih zahtev.

TRETJI TEDEN STAVKE STEKLARJEV.

S tem tednom stopajo steklarji v tretji teden stavke. Disciplina je vzorna, steklarji se drže dobro. Vsi manevri podjetja ne morejo skrhati volje steklarjev, da v tem boju zmagajo. Podjetje je poslalo in še pošilja svoje agente na vse strani in z napačnimi, neresničnimi podatki skuša delavstvo preslepiti in ga zavesti v štrajkbreherstvo. Mi steklarji se rajši lačni sprehajamo kot da bi nadalje delali za gladne plače in prenašali šikane.

Topilničarji na primer so morali delati po 12 ur dnevno in to za mizerno plačo od 55 Din dnevno. Razen tega se jih je za malenkosti kaznovalo z globami od 14—100 Din in še več. Pri delu se priganja hujše kot živina in se nas zmerja še z lenuhi (faulencerji), a vse akordne postavke se stalno znižujejo.

Trpljenje, izmozgavanje in šikane nad mladino in ženskami presegajo vse meje. Dekleta, zaposlena pri prevažanju in prenašanju stekla, zaslužijo komaj po 14 do največ 25 dinarjev. Kadar hočejo pojesti svoj bori košček suhega kruha, ki ga prinesejo seboj, se nad njimi vpije. Sesti se jim sploh ne dovoli. Mi imamo takega ravnanja z nami delavci, ki ustvarjamo vsa bogastva, dovolj. Ne maramo več prenašati postopanja, ki je nedostojno človeka. Izjavljamo, da se hočemo vztrajno in odločno boriti za naše pravice. Iz tega boja hočemo in moramo iziti kot zmagovalci.

Opozarjamo vse steklarje v inozemstvu, da ne potujejo v Jugoslavijo, dokler naš boj ni končan.

Podjetje pošilja svoje agente po vseh krajih, ker steklarji stavkajo. Sodrugi ne nasedajte jim, dajte jim odgovor, kakršen pristoja agentom kapitala. Za vse informacije se obračajte in verujte samo poročilom stavkovnega odbora in strokovne organizacije. Živela borba steklarjev do popolne zmage! — **Stavkujoči steklarji v Hrastniku.**

*

ZAGORJE. Krščansko-ljubeznivi list »Pravica« piše o steklarskem štrajku in se roga steklarjem. Pravi, da sploh ne vemo, čemu štrajkamo in ne pove, kakšne namene je imel naš podjetnik, ki je hotel znižati plače delavcem v Paračinu, čemur so se oni uprli. Enako tudi mi zahtevamo, da živimo, ne pa crkavamo. Na vse tiste laži v »Pravici« se ne izplača odgovarjati. Oni so kristjani in se zvesto borijo — proti božji zapovedi: Ne laži! — Mi dobro vemo, da se ljudje okrog »Pravice« dobro poznajo z našo podjetniško gospodo, zato razumemo njihove laži. Vkljub vsem lažem in stikom, katere imate s podjetjem, vztrajamo pri naših upravičenih zahtevah. **Stavkujoči.**

Podpirajte žrtve reakcije!

Rudarji proti prisilnim organizacijam, proti reševanju brezposelnosti na račun izstradanih rudarjev.

Kot je bilo pričakovati, rudarji so se izrekli potom svojih delegatov na izrednem občnem zboru II. rudarske skupine proti sklepom občnega zbora od 4. marca t. l.

Na kongresu je bilo prisotnih 78 delegatov, ki so prišli iz vseh rudarskih revirjev. »Enotnost« je o II. rudarski skupini že mnogo pisala in bomo tudi o izrednem občnem zboru obširno poročali v prihodnjih številkah, ko zberemo ves potreben materijal. Za danes samo konstatiramo, da so rudarji popolnoma pravilno razumeli, kaj je II. rudarska skupina, kaj lahko je in kaj ona rudarjem lahko nudi. Edino socijalisti delajo v tem izjemo. Oni so na vso moč zagovarjali pravilnik, ki določa nove velike odtegljaje od že itak mizernih plač rudarjev. Socijalisti so trdovratno branili stari proračun, ki mimogrede rečeno dopušča in določa pavšalne nagrade lokalnim načelnikom, a delavstvu ne nudi ničesar. Gospodom socijalistom se gre samo za korito, nagrade in slično, a interesi delavske mase so jim — zadnja briga.

Sodrug Bastič je v imenu dekalistov predlagal, da se črtajo vse nagrade, da se polagajo računi za vse izdatke, denar, ki bi se pridobil s črtanjem nagrad, naj se vporabi za najnujnejše podpore, predvsem preganjanim zaupnikom. Socialisti po Pliberšku zopet zahtevajo odobritev starega proračuna (medklic: po starem kopitu, kaj ne, socialisti? Za nagrade vam gre!).

Dekalist s. Bastič je tudi predlagal, da se iz proračuna črta postavka 2500 Din za rudarske nadaljevalne šole. Ako hoče imeti TPD paznike, naj jih šola na svoj račun. Delavstvo kot tako ne more in noče spletati si biča — priganjačev, ki jih potem priganja, terorizira in denuncira.

Socialisti zopet stavijo predlog, da se odobri stari proračun. Mi dekalisti se iz principa s takimi predlogi nismo in ne moremo strinjati.

Sodrug Bastič (dekalist) je tudi predlagal, **da se naj vsi delegati iz Trbovelj (31) odrečejo svoji dnevnici v korist preganjanim, brezposelnim zaupnikom.** Za ta predlog je glasovalo 7 delegatov, **a proti predlogu je glasovalo 24 delegatov.** Ker imajo v Trbovljah pri II. rudarski skupini večino **bernotovci in socialisti, so oni s tem glasovanjem jasno in nedvomiselno pokazali, da so v praksi proti podpiranju brezposelnih zaupnikov, ki jih podjetnik vrže na cesto.** Ker je ravno sedaj namestnik lokalnega načelnika II. rudarske skupine s. Pencl na cesti, ki ga je TPD odpustila dne 15. julija t. l., je to glasovanje še bolj značilno. Dijete 31 trboveljskih delegatov po 45 Din, bi znašale skupaj 1395 Din, kar bi lahko dobil odpuščeni zaupnik kot samopomoč. Vprašamo vas, zaupniki, za kakšno brezposelno podporo, za kakšno samopomoč ste vi, ko pa na drugi strani odklanjate pomoč odpuščenemu sodrugu.

Razkrinkali ste se sami in rudarji so v vas spoznali to, kar ste, namreč: Koristolovci, egoisti, frazerji. — V prihodnji številki še kaj več.

Pismo iz Holandije sodrugom v Zagorju.

Sodrugi! Kakor posnemam iz časopisov in iz poročil, katera dobivam od vas, se nahajate v volilni kampanji za občinske volitve. Volitve služijo buržuaziji kot krinka, da mimogrede zakrije svoje tiransko delo nad delovnim ljudstvom. Pojavili so se ozkogrudni elementi, kateri vam trobijo, ne postavimo zaenkrat komuniste na listo, da se bodoči občinski odbor ne razpusti. Ta parola je popolnoma pogrešna in dolžnost vaša je, da vsaki delavec in kmet to spozna in se vživi v delo in borbo, katera je ozko zvezana z delavsko maso.

Želja za konsolidacijo delavskih organizacij je res že globoko vsidrana v delavskih masah, mi vsi hrepenimo po temu. Sodrugi! Najvažnejše, kar je pri tem, pa je vprašanje, kako konsolidacijo mi hočemo, kako enotnost in kake enotne nastope, pri raznih volitvah ali demonstracijah, ali kar že bodi? Mi nikakor ne smemo sanjati o »enotnem nastopu« pri volitvah, radi ljubega enotnega nastopa. Nikakor ne smemo slepo slediti iluziji, mi gremo s socijalpatrijoti skupaj, da delavstvo vidi, da smo za »enoten nastop«, ne, pač pa mora imeti eventuelni nastop podlago, enoten nastop mora sloneti na strogi razredni politiki. Ne enotnega nastopa radi tega torej, da buržuaziji dokažemo, da smo v svojo sredo že vzeli garancijo iz socialpatriotov, kateri bodo njim kot privilegij, da bodo tudi naši sodrugi pristali na kompromis z buržuaznimi zastopniki v občini. Čisto jasno in konkretno povejmo: »Da mi smo za enoten nastop delavcev in kmetov vseh struj, radi tega da ojačimo razredni boj izkoriščanih proti izkoriščevalcem, ne pa radi kapitulacije pred buržuazijo in njenim priveskom, socialpatriotskih voditeljev.« Tudi socialistični delavci morajo to enkrat razumeti in uvideti, za vzgled naj jim bo lansko delo njihovih voditeljev, v volilni borbi za občinske volitve v Zagorju.

Sodrugi! Približuje se dan, ko boste zopet odločili, kako zastopstvo naj ima vedno rdeče Zagorje. Vaša naloga je, da zopet obsodite z glasovanjem za 5. listo vse dosedanje delo kapitalističnih zastopnikov v gerentskem sosvetu, kakor tudi gnilo delo socialpatriotov, radi tega vam je potrebno, da vsakdo izmed vas dobro presodi dosedanje delo. Vzemite v prvi vrsti v roke »občinski proračun«, v katerem je razvidno, kakšna je potrebna politika v korist delavstva in kakšna je politika kompromisarstva. Prošlo leto smo tudi bili boj za enoten nastop, k sreči se je razbilo pogajanje, in kljub temu, da smo bili pripravljeni z našimi glasovi povzdigniti umirajočo socialistično stranko, sta Čobal in Arh bila proti skupnemu nastopu, a ko jim je vlada, teroristični režim, dala po svoji volji 2 zastopnika v gerentskem sosvetu, so to sprejeli, samo da so si ohranili ugled in zaupanje kapitalističnega režima. S tem so jasno dokazali, da so za sodelovanje s kapitalom in proti enotni borbi mogočnega delavskega razreda, za izvojevanje tega, kar delavstvu gre, to je osvobojenje izpod jarma kapitala.

V pravi luči so se pokazali ravno zopet oni čisti delavski voditelji Čobal in Arh, pri volitvah okrajnega šolskega sveta. Pri teh volitvah so zopet stopili v zvezo z demokrati in volili v krajevni šolski svet one ljudi, katere jim je diktirala demokratska stranka in tako izvolili v topliški šolski svet, ko je vendar v topliški šoli, če že ne 100% ali 95% prav gotovo delavskih otrok, demokrata za načelnika, ki gotovo do sedaj z vsem ostalim odborom, še ni mignil s prstom, da bi bednim otrokom, posebno rudarskim, olajšal življenje in to s tem, da bi jim vsaj dal kako toplo kosilce v času, ko že doma nimate krompirja radi »večnega fajranja«. Volili so tudi tu radi ljube enotnosti skupno, in pri vsem tem se vidi, kakšna je politika, radi katere se voli in da od tega enotnega nastopa nima delavstvo nobene koristi.

Še mnogo enakih slučajev bi lahko navedli, a upam, da bi bili nepotrebni, ker gotovo vsak pošten in trpeči delavec pozna mizerno politiko, katero vodijo ti elementi in kateri so v veliki meri krivi današnjemu bednemu položaju delavskega razreda. Če danes pogledamo položaj rudarjev, kako je vaše življenje, skoro vam že ne dovolijo delati, skoro dan za dnevom praznujete, dohodkov nikjer, izdatkov pa, če hočete živeti, povsod. In kdo je kriv temu zlu? V prvi vrsti kapitalistični režim in njih hlapci socialpatrioti. V drugi vrsti sami. Ker si ne postavite močne razredne strokovne organizacije, katere edino bi ščitile pravice in postavljale zahteve proletariata. Danes je potrebna močna strokovna organizacija, katero je potrebno ustanoviti. Da hoče režim sprečavati delo razrednim strokovnim organizacijam, je jasno, svobodo delovanja svojih organizacij si mora proletariat izvojevati. Vi sami ste krivi, ker ne sledite pozivu dekalistov, v tem vprašanju za ustanovitev mogočne strokovne organizacije. Edino dekalisti zastopajo odkrito in pravilno razredno politiko v korist delavstva in za končno zmago Dela nad Kapitalom.

Sodrugi! Ni nam pričakovati nikakega odrešenja od drugih, sami smo ona sila, katero bo dosegla svoj cilj, toda le potom borbe, ne potom kompromisov, zato sodrugi, **proč s pasivo,** naj bo zopet naša parola, naša lista more biti čista delavsko-kmečka lista; postavite na listo vztrajne delavske in kmečke borce. Naš program mora biti čisto razredno in to je program D. K. R. B., kateri edini mora služiti za pravo razredno borbo in na podlagi DKRB je edino mogoč enoten nastop. Volite listo, katera vam daje jamstvo s svojimi kandidati, ki bodo dosledno izvajali razredno politiko delovnega ljudstva in to je lista dekalistov.

Ako ste res hoteli postaviti na listo Mlakarja, bi to bila velika napaka. Nimam kot oseba proti Mlakarju ničesar, pač pa on s svojim dosedanjim delom ni dokazal, da bi bil človek vztrajnosti in požrtvovanja. Obletal in vdinjal se je že vsem mogočim strankam in takih ljudi mi ne moremo postavljati na našo listo. Zadnji moment sem sprejel pismo, ki pravi, da ga na listo niste sprejeli, in to je popolnoma prav.

Na delo, sodrugi, da čim bolj obsodite vse dosedanje buržuazne zastopnike, od demokratov do klerikalcev in režimskih hlapcev socialistov. Volite vsi listo dekalistov, s čimer boste svojo nalogo častno izvršili in obsodili vse delavske tirane. **Ne enoten nastop radi kapitulacije, enoten nastop radi borbe.** Vzdramite se sužnji! Proč s pasivo! V nedeljo 22. julija manj kot 400 glasov Združena lista delavcev in kmetov ne sme dobiti, to naj bo naša parola.

Sodrugi, kličem vam iz tujine: Delu čast in oblast!

Mirko Weinberger.

Sodrug Anton Černe

17. tega meseca je postal žrtev Ljubljanice mlad zavedni sodrug Anton Černe. Pri kopanju nad jezom papirnice Vevče ga je najbrž prijel krč ali pa se je pri skoku v vodo udaril, ker drugače si je nemogoče razjasniti tragično smrt sodruga Toneta, ki je bil izvrsten plavač. Na prostoru, kjer je utonil in ostal ležati čez noč, voda niti dva metra ni globoka. Prizoru je prisostovalo mnogo dobrih plavačev in nihče od njih ni prihitel in prožil potapljajočemu sodrugu nobene pomoči. — Žalostno, toda resnično. Nam vsem, ki smo poznali dvajsetletnega zavednega sodruga, bo ostal za vedno spomin na njega kot dobrega, požrtvovalnega in zavednega sodruga in prijatelja. Še kot vajenec in vsa leta do svoje smrti je bil član strokovne organizacije kovinarjev in simpatizer naše »Enotnosti«.

Pogreb našega sodruga se vrši v četrtek 19. t. m. ob pol petih popoldne v Dobrunjah.

Staršem, bratom in sestram sodruga Toneta izrekamo naše sodružno sožalje.

Slava Tebi, sodrug Tone, ki si se vedno boril in zavedal dolžnosti proletarca napram svojemu razredu.

Uredništvo in upravništvo »Enotnosti«.

Pridobivajte „Enotnosti“ novih naročnikov!

Kaj pišejo delavci in kmetje?

MEDNARODNI ZADRUŽNI DAN NA JESENICAH.

V nedeljo dne 8. julija 1928 se je vršil na Jesenicah slavnostni shod zadružnikov, ki so na ta dan praznovali 20letnico obstoja konzumnega društva za Slovenijo, in praznik zadružnega mednarodnega dneva.

Ko se človek zamisli v to panogo delavskega gibanja in njen pomen, vidi kako velike naloge bi lahko igrala ta veja delavskega pokreta v razrednem proletarskem gibanju in kakšno oporo bi lahko dalo zadružništvo s svojim razvojem delavstvu, če bi stalo v neposredni zvezi z njim. Kako lepo bi bilo, ko bi to zadružništvo bilo postavljeno na demokratični podlagi delavcev vseh treh grup in kakšna opora bi lahko bilo delavskim bojem v teh težkih in mizernih dneh. Koliko delavskih zaupnikov, padejo z dneva v dan pod težo kapitalistične reakcije in nasilja ter so vrženi na cesto. Brez sredstev bi se lahko zateklo k zadrugi in bi dobili prvo oporo, vsaj mali košček kruha, tako, da bi se jim ne bi bilo treba bati, da poginejo s svojimi družinami od gladu. Koliko solza nedolžne dece in žena bi bilo prihranjenih in kako z večjim veseljem bi oče-zaupnik vršil delo v organizaciji. Koliko bi s tem pridobile strokovne, kulturne in politične organizacije in koliko bi bilo pomaganega hitrejšemu razvoju delavskega razrednega gibanja, če bi te zadruge vršile res to nalogo, za katero so bile poklicane v življenje. Uspeh bi bil tako velik, da se ga niti predstavljati ne moremo.

Take zadruge bi bile svetla točka ostalemu razrednemu gibanju in delavsko-kmetsko ljudstvo bi se jih oklenilo z vso ljubeznijo in vsem zaupanjem. Delavsko-kmetsko ljudstvo bi videlo v takih zadrugah delce pokreta, ki nosi težnje ostalega pokreta in bi dalo tem zadrugam vso svojo moralno in materialno pomoč. Delavstvo bi gledalo v njih res boriteljico, ki prinaša svoj del k stavbi nove svobodne človeške družbe — socializmu.

Da te zadruge ne vršijo svoje dolžnosti kot bi to morale, je delavstvo v prvi vrsti samo krivo, ki ni in noče, ali pa ne upa z odločno besedo povedati, da se s takim načinom delovanja ne strinja in mesto, da bi to povedalo in izčistilo gnoj, ki se nahaja v njih, zapušča zadruge in beži iz njih. To pa je silno kvarno in napačno. Ne ven iz zadrug, temveč notri je treba orati in delati z vso silo, da se v teh zadrugah ne bo vodila protidelavska politika, temveč delavska. Ko bo delavstvo z odločno gesto nastopilo in povedalo, kaj je prav in kaj ni prav, se ne bo noben Kristan, ali kdo drugi, upal zmerjati to delavstvo z osli. Saj je vendar delavstvo ustanovilo in vzdržuje konzumno društvo in njemu se ima tudi Kristan zahvaliti za marsikatero dobroto in tudi to, da konzum sploh obstoja. Sicer ne vem, morda se ima na centrali poseben pravilnik s tako čednimi prijmki, ki pa gotovo ne spada v program in pravilnik zadružnega gibanja.

V letu 1908 so se ustanavljale zadružne prodajalne s ciljem, da bodo konkurirale trgovcem in grajzlerjem in tako vplivale na cene. V pričetku so to nalogo v resnici tudi vršile, danes pa, iz razlogov, ki so nam neznani, tega ne zmorejo več. Ne vemo, kje je vzrok, ali je vzrok v nakupovalnem vodstvu, ki je morda nestrokovnjaški in ni kos svoji nalogi, ali pa je to morda kaka druga pretveza. Žalostno je to, da konkurira tako veliki zadrugi kot je konzumno društvo za Slovenijo, mali trgovec in pri tem še precej dobro živi. Pa pustimo to, kar smo že tolikokrat povedali na merodajnih mestih in se nas je vsled tega napadalo, da »drekamo« in da smo premalo zavedni in celo nezavedni. Je že tako, da si, če poveš v pošteni kritiki resnico, drekač, nezavednež in razbijač itd. Kritiko se sploh ne vpošteva.

Shod, ki se je vršil, bi moral biti po mojem mišljenju zgodovinskega značaja in vpogleda v bodočnost, kar ni bil, ker je izgledalo, da ga je Tone Kristan izrabil v svrho, da napade levičarje in pokaže samo slabosti prve delavsko-kmetske države Sovjetske Rusije in da zasmehuje vse one, ki mu ne verujejo in slepo ne sledijo.

Tone Kristan je naslikal zadnji proces proti nemškim inženirjem kot bedno stanje ruskega gospodarstva in to pravi, da je vsled tega, ker je revolucija pognala socialiste in socialne revolucionarje, ki so bili zmožni voditi gospodarstvo. Rekel je, klicala jih je nazaj, pa niso hoteli iti samo vsled tega, ker so bili užaljeni nad krivičnim preganjanjem, ki se je vršilo nad njimi. Dalje je napadel sploh vse, kar je levičarskega in agitatorje levice ter je sodruga Vergelja celo poimensko počastil in se jezil na ljudi, da ne mislijo z njegovo glavo in si predrznejo misliti včasih tudi s svojo in po Kristanovem mnenju tudi z Vergeljevo. In ata Tone so se v tem svojem govoru tako razgreli, da je njih glas kot grom udarjal na poslušalce, ki jih je bilo okoli 60 in v tej sveti jezi so se spozabili, ko so rekli: **»Če Vam jaz nekaj dobrega povem, me pa napadate, vi ste osli.«** Dalje so se jezili, pa bolj za hec, da so delavci od sile neumni, ki čitajo meščanske dnevnike, zlasti ono »Jutro«, katerega oni skoraj vsaki dan obdarujejo s kakšnim člankom ali dopisom. Rekli so: »Imejte ljudje že vendar enkrat pamet in poslušajte mene, ki vam dobro hočem, poženite vse tiste agitatorje, ki pomagajo s svojimi silno revolucijonarnimi govori kapitalizmu. Mi bomo gradili zadružne domove, lepe dvorane in banke, boste videli, kako lepo bo vse, vsega bo dosti in srečni bomo. (Gotovo so ata mislili, če že ne vi, pa vsaj jaz.) Seveda niso pozabili svojo sveto jezo izliti tudi na tisto komunistično »Enotnost«, kot so jo imenovali, ki jih vedno napada. Potem so pa zaključili svoj slavnostni govor in doživeli silen aplavz štirih ljudi, a drugi so pa stisnili figo. **M. K.**

LJUBLJANA. Mestni delavci. Prosim te, s. urednik, da bi priobčil zopet par vrstic o razmerah občinskih delavcev mesta Ljubljane. Omenili smo že zadnjič, kakšne krivice se nam godijo pri cestnem nadzorstvu. Na zadnji seji občinskega sveta je s. Gustinčič interpeliral g. župana, zakaj se te krivice ne popravijo. Sedaj je v klerodemokratskem taboru vse pokoncu. Kako je to, da ravno s. Gustinčič povsod svoj nos vtakne. Da, gospodje, to vas boli, kakor smo sami videli, kdo je za delavca in kdo je proti njemu. Smejali ste se, ko se je zahtevalo, da se delavcem krivice popravijo. Niste se pa smejali predlogu, da se naj na Trnovskem pristanu nasadijo rožice. Torej za rožice saditi ima občina dovolj denarja, a kadar je treba dati delavcu, kar mu gre, takrat pa ni kredita. Mi bi vam svetovali, da daste mesto rožic popraviti stranišče, ki je v takem stanju, da ga ni mogoče rabiti. Pa le smejte se, tudi mi se bomo vašim skrinjicam smejali, ki jih pustimo prazne pri bodočih volitvah. Sedaj že vemo, kaj vi znate. Tukaj smo si izvolili tudi svoje delavske zaupnike, ki pa ne zastopajo koristi delavcev, ampak koristi občine in njenih priganjačev. Zapomnite si Vi, Rupar in drugi, da bomo mi prišli do svojih pravic, pa tudi preko Vas. Zato pa nam je potrebna strokovna organizacija, ki bo dovolj močna, da nas bo branila, ker le takrat, kadar bomo šli vsi za enega in eden za vse, se ne bodo več naše pravice prikrajševale. Delu čast in oblast! —

Bivši volilec Slovenske ljudske stranke.

HUDA JAMA. Javno vprašanje na ravnatelja TPD ing. Hloms-a. Paznik g. Martin Peklar na separaciji je vsem podrejenim delavcem prečital »Befehl«: »Kogar bom videl med delom jesti kruh, bo za prvi slučaj kaznovan z globo 10 Din, za drugi slučaj bo pa takoj odpuščen.« — Ker nam je znano, da ste g. ravnatelj dali dovoljenje, da smemo 20 minut porabiti za to, da pojemo kruh, se v začudenju sprašujemo, če Vam je znano postopanje tega paznika. Na tretjini g. Dolinška se ta potreba, da mora delavec jesti, če hoče, da bo garal, upošteva. Zakaj se ne upošteva to od strani paznika Peklarja? — Usojamo si staviti javno vprašanje na Vas, g. ravnatelj, in zahtevamo, da ukrenete potrebne korake napram pazniku in da se spoštujejo Vaše odredbe. Danes dvomimo, da ne veste za ta sramoten »Befehl«, prvič, ker separacija ni daleč proč od ravnateljstva, drugič pa, ker je prizadeto delavstvo cele tretjine tako ogorčeno nad postopanjem in sramotenjem tega paznika, da se čuti primoranega, pokazati ta slučaj vsej proletarski javnosti. Na žalost konstatiramo, da ni bil za svoje nezaslišano postopanje — kar smo povedali že v prejšnjih številkah »Enotnosti« — klican na odgovor, temveč se je za vsakim dopisom poostrilo preganjanje ne samo od strani paznika, ampak tudi od strani ravnateljstva. (Slučaji odpustov, češ, da so komunisti, hujskači itd.). — Smelo danes trdimo, da še na Balkanu ni tako škandaloznih primerov suženjstva kakor tu v revirju, kjer se vije zastava »nacije«, kjer tečejo v potokih solze »za demokracijo in ravnopravnost« v »osvobojeni« Jugoslaviji. — Delavci, zaposleni v »štrafhauzu« pod komando tega trinoga, kličejo vsem rudarjem, da je potekel čas, ko mirno gledamo, kako režejo jermena iz naših hrbtov, da je ura že poldvanajst, da je čas borbe, čas, ko je treba stopiti na plan v vrste revolucionarnega proletariata. — Zavedamo se, da ni kompetentnega foruma, ki bi odpravil tako postopanje s človekom-delavcem. Toda naj si vsa poštena javnost napravi sodbo, kako je danes delavec izkoriščan in kako je prisilno izstradan od valptov čifutske TPD. Godi se mu hujše kot živini. — **Prizadeti delavci.**

LJUBLJANA.

Stanovanjska beda. V mestnih hišah v Koleziji stanujeta dva mestna delavca J. in Z. J. — J. je stanovanjski najemnik, a Z. njegov podnajemnik. Poznana stvar je, da veliko najemnikov poskuša obogateti na račun podnajemnikov. Tako tudi ta delavec J. navija svojemu podnajemniku stanarino, a ker je ta ne more plačati, ga hoče vreči na cesto. Tako postopanje s strani enega delavca je nedostojno in obsodbe vredno. Buržuazija nas dovolj izkorišča in ne smemo trpeti in dovoliti nobenega izkoriščanja delavca po delavcu. Stanovanjski najemnik J. pa naj ve, da stanuje v mestni hiši in da mi ostali ne bomo dalje tolerirali tako postopanje. — Delu čast in oblast! **Sosed, ki vse vidi.**

RAZMERE V JUGOSLOVANSKI TISKARNI.

Ljubljana, dne 18. julija 1928.

V Jugoslovanski tiskarni protežirajo le tiste delavce in delavke, ki so pri vseh Marijinih družbah in III. redih dobro zaznamovani. Če nisi njihov pristaš, si vedno v skrbeh, da te danes ali jutri ne vržejo na cesto. Tu namreč ne zapovedujejo le gosp. faktorji, temveč glavno besedo imajo tisti, ki že navsezgodaj klečijo v cerkvi in molijo, da bi jim ljubi Bog še dolgo ohranil na krmilu velezaslužnega ministra g. dr. Korošca. Tiste pa, ki si le z delom svojih rok služijo borni košček kruha, sekirajo in šikanirajo toliko časa, dokler jih ne odstranijo, po zapovedi molitvenika, v dobrobit tiskarne.

Če napraviš le malenkostno pogreško, ali če ostaneš več kot 5 minut na straniščU, ti že očitajo, da nič ne delaš, da samo postopaš in ti grozijo, da boš odpuščen. Oni, ki pa nimajo drugega dela kot da se sprehajajo po tiskarni, pa napravijo kratek proces s tistimi, ki jim ne pristojajo k obrazu in zlasti, ki ne nosijo molitvenika vedno s seboj.

V prostem času pa se zberejo vsi gospodje, posvetni in duhovni, in debatirajo med seboj. Mi pa vemo, da če bi dr. Korošec le količkaj dobrega naredil za delavstvo, klerikalci tega ne bi pisali samo v »Slovenca«, ampak bi kar na tiskarno namalali.

Posebna pohvala pa gre zaslužnemu ravnatelju g. ČečU, ki ima komaj ca. 20.000 Din mesečne plače, ima pa zato težak posel, t. j. da vpije nad delavci in jih preganja, kot bi bil obseden.

Morda pa izvršujejo vsi le svojo krščansko dolžnost? — Delu čast!

Mladinski vestnik.

POLOŽAJ MESARSKIH VAJENCEV.

Mesarski vajenci so sigurno najbolj zatirani in izkoriščani med vsemi drugimi, kljub temu, da je tudi položaj ostalih vajencev in mladih delavcev neznosen. To so po večini sinovi kmečkih staršev in zato ni čudno, da se z njimi tako postopa, ko se pridejo učit.

Ker se o njih bolj malo sliši, bom nekoliko opisal njihov položaj, ker so mi njihove razmere precej podrobno znane.

Do štirinajstega leta dela in gara doma na kmetih. Tudi kmet danes težko živi. K tlom ga tlačijo davki, ki jih nalagajo vlastodržci »svobodne« države; zemlja in hišica gre na boben. Zato je kmet prisiljen, da dá sina učit, da jih ostane manj pri hiši in se tako lažje prežive. Za vajenca se pa začno težki časi. Delati mora kot živina. Zjutraj vstane ob štirih, pa gara do desete ure zvečer ali pa še deli. Spi komaj pet do šest ur na dan, kar takega mladega in slabotnega vajenca naravnost ubija. Oblasti se niti ne ganejo, da bi to izkoriščanje in mučenje preprečile in da bi se izvajal zakon o zaščiti delavcev (vajenci pod 18. letom ne smejo delati več kot 8 ur na dan). Sodrugi, mi sami moramo prisiliti oblasti, da se bodo izvajali zaščitni zakoni. Pojdimo med te vajence, pridobimo jih v svoje vrste in skupno se bomo borili proti izkoriščevalcem, za svobodo in za pravice mesarskih in vseh drugih vajencev. **Malinović.**

ZAHVALA.

Tem potom se zahvaljujemo vsem, ki so spremili našo hčerko in sestro Kati Jugovar na njeni zadnji poti.

Vrnila se je v objem narave ravno v času, ko se vrši najtežja borba za naš obstanek.

Posebna hvala gre proletarski mladini za lepo cvetje in za sočustvovanje.

Rodbina Jugovar.

F. K.:

Evropa v smodnikovem dimu.

Nad Evropo od dima smodnikovega zatemnelo
jezdeci apokaliptični jašejo, jašejo . . .
Pojó pesmi o miru objestni, krvavo ozarjeni
despotje,
pojó in pridigujejo o konferencah mirovnih,
razorožitvenih
— njih sužnji pa trpijo in se pehajo po arzenalih.
In v arzenalih se izdeluje novo morilno orodje,
nova sredstva morilna evropske civilizacije . . .
Hop-la zaženó v krik krvavo ozarjeni despotje:
»Znižajmo, ukinimo, odpravimo vsa sredstva
morilna!«
Mir, Mir nad vse in za vse: Za človeka in mrtvo
materijo!

*

Na trotoaru blaznice zemlje evropske
kričijo reporterji svetovnega tiska:
»Britski imperij hoče manj pušk,
Francè Republique manj mitraljez,
dežela — Ballile — Mussolinija manj kanonov
(hejó balkanske zemlje so slepo črevo
republik, imperijev Ballil-Mussolinijev!)
vsi — vsi pa hočejo sredstvo, češčeno nad vse
in za vse:
Plinov strupenih, uničevalnih, morilnih!«

*

Da, in bogovi v ornatih, frakih, uniformah paradnih
se mirno sprehajajo po telesu Evrope
in kujejo svojim posvečenim v Kristu, Buddhi,
Mohamedu
plane in programe
za svoje bojne pristane . . .

*

V moji duši se zvija in razjeda težka bolest
in jaz ne vidim belih cest,
le pod težo teh tisočev deset
vzdihujejo milijoni evropskega ljudstva.
In srd rodil je bolest in vžgal ga je v plamen.
Trupla človeška, lobanje v piramidah
— Karli Liebknechti sredi množic vrvenja vstajajo
in oznanjajo:
Nikdar več klanja človeka s človekom,
nikdar več tanki, kanoni, puške, bajoneti,
nikdar več vojska, kuga in glad!
Vojna vojni!
Vsi vi proletarci, — mi pobeljeni grobovi žrtve
milijonske,
eno samo v srca vaša iz naših izumrlih duš in src:
Na svoja mesta! Pobratimstvo naj živi v narodih
milijonov, pobratimstvo v upor naj bo za vas
in vse ljudi!

*

Iz osrčja Evrope oznanja refren:
Vojsko našo nad vojsko vašo!

Vesti in beležke.

Italija. Iz naših časov. V Milanu se je zaključil pred sodnijo zanimiv proces, ki jasno govori, kako globoko je padla morala denarnega pohlepa. Skupina bogatih kapitalistov je kupila star parnik in ga napolnila s starimi avtomobili in z ogromnim številom kišt, polnih starih cunj. Parnik so zavarovali za ogromno svoto 18 milijonov lir. Sredi morja je v parniku eksplodiral stroj, nastal je požar in parnik z osobjem se je v par minutah potopil. Rešil se je le komandant in trije mornarji. Kasneje se je izvedelo, da je bilo vse organizirano in da so lastniki dogovorno s komandantom povzročili nesrečo zato, da pridejo do bogate zavarovalnine. Da pridejo do te, si niso niti za trenutek premišljali, potopiti s parnikom vred tudi večje število uslužbencev in mornarjev. Lastniki in kapitan so bili obsojeni v dosmrtno ječo. Za ljudi, ki se borijo proti taki morali in proti družbi, ki take zločine omogoča, si je vladajoči razred omislil posebne zakone. Menda zato, da brani svojo visoko kulturo.

Bolgarija. 8. julija ob 2. po polnoči je bil izvršen atentat na generala Protogerova in njegova spremljevalca. Proletariatu je še gotovo v spominu njegova vloga v pokolju Gornje Džumaje, kjer je bil umorjen Todor Aleksandrov. Poznana nam je tudi vloga Protogerova in »oficirske lige« v zatiranju delovnega ljudstva Bolgarije.

DUNAJSKA »ARBEITER-ZEITUNG« POD VPLIVOM BELGRAJSKE VLADE.

Pred par dnevi je neki ljubljanski meščanski inteligent napisal par vrstic o razmerah v Makedoniji in jih poslal v priobčitev dunajski »Arbeiter-Zeitung«. Poročilo je bilo objektivno sestavljeno, ker je bil dopisnik sam priča raznim dogodkom v Makedoniji. Gospodje okoli »Arb.-Zeit.« poročila niso objavili, češ, da ne odgovarja resnici. Seveda se gospodje sociji zanesejo bolj na poročila gospoda Živka Topalovića, ki so pisana v duhu **vsakokratne** vlade in na gospoda Hermanna Wendel-a, ki ga je celo meščanska »Frankfurter Zeitung« odslovila iz službe. Še nemški junkerji ne marajo za lažisocialiste, katerim fašistično-militaristične vlade omogočajo izdajati reklamne brošure kot je n. pr. »Die Reise durch Südslawien«.

JUŽNA AFRIKA.
V DIAMANTNIH RUDNIKIH STAVKA 20.000 DELAVCEV.

Vsled 40%nega znižanja mezd stavka 20.000 transwaalskih delavcev. Položaj je vedno resnejši. Mnogi Evropejci imajo strelno orožje in tudi domačini so oboroženi. Buržuazno časopisje poroča, da otroci in ženske bežijo. Johannesburška policija je dobila močno ojačenje v svrho udušitvi stavke izkoriščanih delavcev.

Za „Enotnost“ dvakrat na teden.

IZKAZ TISKOVNEGA SKLADA od 11. do 17. JULIJA 1928 ZNAŠA 18. 263 DIN 69 PARA.

D. M. v Polju: Jurca Ivan 2 Din. **Hrastnik:** Kapla Aleš 5 Din. **Ljubljana:** Za boljšo bodočnost 20 Din. **Ljubljana VII:** Zdouč Anton 5 Din. **Zagreb:** Osterman Jaka 5 Din. **Holandija:** Weinberger Mirko 30 Din. — Skupaj 67 Din.

»ENOTNOST« SPREJEMAJO, A NE PLAČUJEJO:

Novo mesto: Avbar Alojz od 15. 12. 1927, Brudar Miha 15. 9. 1927, Čuk Ivan 15. 9. 1927, Špringer Franc 1. 12. 1927, Vehar Franc od 15. 11. 1927, Zupančič Maks od 1. 10. 1927, Zupančič Martin od 1. 9. 1927. **Paračin, Srbija:** Komljanec Franjo od 1. 10. 1927, Sitter Franjo od 1. 10. 1927. **Ptuj:** Lesjak Ivan od 1. 12. 1927. **Rajhenburg:** Razpotnik Josip od 1. 9. 1927. **Ruše:** Marinič Franc od 1. 10. 1927, Muršič Anton od 1. 10. 1927, Romer Alojz od 1. 11. 1927, Toplak Vinko od 15. 9. 1927. **Sava-Polšnik:** Bajner Vincenc od 1. 10. 1927, Judež Anton od 15. 11. 1927, Judež Jožef od 15. 10. 1927. **Semič:** Ivanetič Ivan od 1. 12. 1927, Kočevar Janez od 15. 3. 1927, Stariha Ivan od 15. 3. 1927, Vidic Josip od 1. 3. 1927. **Stari trg pri Rakeku:** Mlakar Ivan od 1. 4. 1927. **Stražišče pri Kranju:** Frantar Alojz od 1. 12. 1927. **Studenci pri Mariboru:** Cvirn Julijana od 15. 10. 1927, Jamnikar Mihael od 1. 9. 1927, Lipnik Jernej od 1. 10. 1927, Restavracija Gačnik od 15. 10. 1927, Zupanič Josip od 15. 10. 1927. **Šenčur pri Kranju:** Bajt Franc od 1. 9. 1927, Sitar Franc od 1. 12. 1927, Svetelj Fran od 15. 9. 1927, Vrtačnik Franc od 1. 12. 1927. **Škofja Loka:** Porenta Janez od 1. 12. 1927. **Št. Vid nad Ljubljano:** Sirnik Franc, Gamelnje od 1. 12. 1927, Štrukelj Franc, Gunclje od 15. 12. 1927.

Poravnajte naročnino!

Lenin:

Najvažnejše etape v zgodovini ruske revolucije[1].

NAJVAŽNEJŠE ETAPE V ZGODOVINI RUSKE REVOLUCIJE.

Prva imperialistična svetovna vojna (1914—1917).

Legalni parlamentarizem služi kljub skrajno reakcionarnemu duhu »parlamenta« vsekakor koristno stranki revolucionarnega proletariata, boljševikom. Boljševiški poslanci gredo v prognanstvo. V našem izseljeniškem tisku pridejo do polnega izraza vse nianse nazorov: socialimperializem socialšovinizem, socialpatriotizem, nedosledni in dosledni internacionalizem, pacifizem in revolucionarno zanikanje pacifističnih iluzij. Učeni norci in stare babe druge internacionale, ki so zaničljivo in ošabno vihali nosove povodom izobilja »frakcij« v ruskem socializmu in neizprosnega boja med vsemi, niso bili v stanju, ko jih je oropala vojna v v s e h naprednih deželah hvaljene »legalnosti«, da bi vsaj približno tako organizirali svobodno (ilegalno) menjanje misli in tako svobodno (ilegalno) izklesanje pravilnih nazorov, kot so to storili ruski revolucionarji v Švici in celi vrsti drugih dežela. Ravno zato so se izkazali direktni socialpatriotje in »Kautskyanci« vseh dežel kot najboljši izdajalci proletariata. In da je v letih 1917 do 1920 zmagal boljševizem, je bil eden osnovnih vzrokov te zmage ta, da je boljševizem neprizanesljivo razkrinkaval že od konca 1914 ordinarnost, sramoto in nizkotnost socialšovinizma in »kautskyanizma« (ki mu odgovarja longuetizem v Franciji, nazori voditeljev angleške delavske stranke in Fabijcev v Angliji, Turattija v Italiji itd.). Množice so se pa prepričevale potem iz lastne izkušnje vedno bolj in bolj o pravilnosti nazorov boljševikov.

Druga revolucija v Rusiji (februar—oktober 1917).

Neverjetno strohneli in zastareli carizem je (s pomočjo udarcev in bremen mukepolne vojne) ustvaril izredno razdiralno silo, ki se je obračala proti njemu samemu. V nekaj dnevih se je izpremenila Rusija v demokratično meščansko republiko, ki je bila — pod vojnimi okoliščinami — svobodnejša kot vsaka druga dežela na svetu. Vlado so tvorili — kot v »strogo parlamentarnih« državah — voditelji opozicionalnih in revolucionarnih strank, pri čemer je o l a j š e v a l o mesto voditelja opozicionalne stranke v parlamentu, čeprav v najreakcionarnejšem, sledečo vlogo takega voditelja v revoluciji.

Menjševiki in »socialrevolucionarji« so si v malo tednih odločno prisvojili vse metode in